

Besedilo: **Kristina Preininger**
Pesem: **Andrej Rozman Roza**
Fotografije slike: **Narodna galerija**

PRIMIČEVA JULIJA Z BRATOM JANEZOM

Gotovo imaš tudi ti kakšno fotografijo iz zgodnjega otroštva. Jasno, cel kup jih imaš, sploh digitalnih. Starši so te fotografirali od prvih dni in kar težko bi iz množice vseh izbral eno samo. Pred dvesto leti pa je bilo precej drugače. Edini način, kako ohraniti spomin na brezskrbno otroštvo, je bilo naročilo portreta pri slikarju. To pa so lahko svojim otrokom privoščili le premožni starši. Med njimi so bili tudi starši Julije Primic.

OSEBNA IZKAZNICA SLIKE

naslov: Primičeva Julija z bratom Janezom
avtor: Matevž Langus (1792, Kamna Gorica, 1855, Ljubljana)
čas nastanka: ok. 1823
tehnika, mere: olje na platno, 57,5 x 74 cm

SLIKAR

Matevž Langus je bil v Prešernovem času med najbolj iskanimi in uspešnimi slikarji na Kranjskem. Bil je delaven in zanesljiv, predan svojemu poklicu. Poleti je slikal freske (na Šmarni gori, v stolnici in v frančiškanski cerkvi v Ljubljani), pozimi pa je v ateljeju ustvarjal oljne

slike. V Ljubljani je zaslovel predvsem kot spreten portretist. Ugledni meščani so pri njem naročali portrete družinskih članov, še zlasti otrok. V njegov atelje je rad prihajal tudi pesnik France Prešeren. Slikar pesnika ni portretiral, pesnik pa je Langusu posvetil enega svojih sonetov.

JULIJA IN PESNIK

Julija je na sliki očarljiva deklica, stara približno pet let. Pozneje je zrastle v lepoticu, in ker je bil njen oče uspešen trgovec, je bila med najbogatejšimi in najlepšimi dedinjami v Ljubljani. Pritegnila je tudi pozornost Franceta Prešerna. Pesnik ji je z akrostihom PRIMICOVI JULJI posvetil eno svojih najznamenitejših pesnitev, *Sonetni venec*. Kljub neuslišani ljubezni je Julija za vedno ostala Prešernova muza.

Langus je Julijo še enkrat naslikal v zrelih letih, ko se je poročila z bogatim in uglednim bavarskim pravnikom.

OTROKA

Se tudi tebi zdi, da sta otroka videti preveč resna in zadržana? Sedita pred sivozelenim ozadjem, vsak na svojem stolu, oblečena sta v izbrana oblačila in nas mirno gledata. Slikar je njun dvojni portret premišljeno simetrično uredil. Starši so namreč želeli imeti imeniten otroški portret v trajen spomin. Portret je moral pokazati tudi, da sta otroka lepo, zgledno vzgojena.

Slika je na ogled v prenovljeni stalni zbirki Narodne galerije.

KOKOŠKA

Na prvi pogled je nenavadno, da ima deklica v snežno beli obleki v naročju kokoško. Če pa pogledamo še druge otroške portrete iz tistega časa, ugotovimo, da so bile domače živali pogoste spremljevalke. Ovčke, kužke, zajčke, ptičke ... so otroci uporabljali kot priljubljene igrače. Lahko si predstavljamo, da je moral Janezek kokoški večkrat ponuditi zrnje in jo zamotiti, medtem ko so vsi trije pozirali slikarju. Nemirna kokoška daje portretu otroško igrivost.

ANDREJ ROZMAN ROZA

MATEVŽ LANGUS: PRIMICOVA JULIJA S KOKOŠKO IN BRATOM

Da nas kakšna slika še posebej nagovarja, vzrok ni nujno zmeraj le v mojstrstvu slikarja. Kdaj se po nastanku slike usoda poigra tako, da sliki prej nepredstavljivo zgodbo da.

To lahko zelo lepo spoznamo iz portreta danes vsem Slovencem dobro znanega dekleta, naslikanega še kot čisto majhnega otroka z bratom in kokoško, ki jo objema njena roka.

Le kdo bi mislil v času, ko ta slika je nastala, da bo petletna Julija čez dvanajst let postala osrednja zvezda poezij in javnega škandala, ker se bo nek reven pravnik, uspešen kot poet, v njo zagledal in jo vključil v literarni svet, kjer bo svoje srčne, od nje zadane bolečine spletel skup z ljubeznijo do svoje domovine, takrat še med različne dežele razdeljene, več kot sto let pozneje šele ustanovljene Slovenije, katero danes vse karikature zaradi njene oblike slikajo v podobi kure.

In tu se skriva tisti čar,
ki ga še ni mogel videt slikar.

Da je namreč današnjo prisodobno za tisto domovino, po kateri se je Prešernu v Sonetem vencu tako tožilo, Primicova Julija ljubeče v naročju držala že takrat, ko je bila še čisto mala.